

Willem de Vink

Jisu Murlük Nammë

Dügo Logo Buppü Lokë Kaiyaaru Na Dooyü.

J
I
S
U

M
U
R
L
Ü
K

N
A
M
M
Ë

Kaapa Simanam Yürnü Gë Lampoh (5)

Rülibongo: Yürnü gë mēēlūk ěm rune nyi buppū lo all nē year ěm jilūk nam.

Bible: Naruē Bible ěm pori bolo Yürnē Nyi tani gë baab ěm yo ěmbē rūmin sidudū ěgēm gaddēm kaapa rē.

Ruutum Gampu: Jisu ne mēētin la rēmin gēnē gadēgē Bū ěm mēēbē gēnē naabē ütū dopom nam okkē ngurla tūpom nam.(41)

Paako: Jisu ne rūnyū rūcho bē rula Būk sinyo bē silūk ko yēra go. Sigi Jisu ne mēētin la rēmin gene buppū ěm rūrūrūma yēra go. (25,50)

Jisu nw rēmin gene gadē/ Jisu gë Lēbūr. (P.18)

Sigi Jisu gë turkur kunam alo ěm mēēpala Gūdūh alo bē loonam. Jius nyi gaddēchīn Inbo gūdūh alo gadē bē lobe du. (P.38-54).

Yürnü gë mēēlūk ě turyar namēm Jisu gēlo turtoka. Sigi sinam ěm rükum name okkē sokē rūpin kaama. (P.23,29-30 and 59).

Mēētin: Nokē Yürnü ne mēētin nammē Bū yo go rūtoka ěmla togē paadū ěgum rūdu. (P.58).

Yēchīn mēēmalachīn Yürnü paknyo bē paknē. No nok rūmūr ěm aljaabē mēēkurla mēēdek kubolo Yürnü nom paknyo bē pakrē. Paknyo bē paknam sigi ngonuk gunyū gēssēm Jisu Bū enrik enkek ěm laagē sila ngonnēm paknyo bē pakto. (P.58).

Yürnü gë rēgēko mooko: Nyi gadē gë Yürnü Bū ěm tayum kaayum la rēgēko mooko ě Yürnü gë mooko ě.

Dēēnē Doū: Yürnü gë Doū ě Jisu ne mēētin la inmin gene nyi lo Bū duulūk mingē lūdu.(P.58).

Jisu Yürnü gë Oroh amin ě, ěmnam sigi, 'Yürnü Tushū bale nē'.

'Murlūknam Roja' Messiah (sigi Hibru agom ě) Sigi Greek agom bē Kristo ěmtuku.(P.52,55)

Kumnam: Sigi nokē Yürnü ne agom menrūk sinam, Achcho bē dutērubē okkē Būk agom ěm tanam ě. (P.18,19,42)

Turkur kunam: Siko lokkē Jisu gë turkur kunam. Alo gone nyimūē siko lokkē turkur rēku. Ogo Yürnē Bū nyi tani buppū ěm maka rēku. (P.53-57).

Aakur Kunam: Yadēlo Jisu tani mooko sogo aakur rēkudū Bū sichū mēdo nyiēm pūdek yūrdek rēku. (P.57).

Ui: Kaapa maanam Yürnē gēla nyi gë nyiroh ě.(Sigi Ui roja ěmlachīn mentak du).

Rūmur ajē/Paap: Ngonuk rumor ajē sigi Yürnü gë mēēga aba ěm rūma name okkē Yürnü gë ngonuk lēga bē rujinam lo ngonuk mega rülūk maanam sigi.(P.4).

Yürnü Gë Oroh: Jisu gë amin ě. Bū Yürnü Tani gūda sogo nyi tani bē rūtola aanē, Yürnü gë Oroh ě.

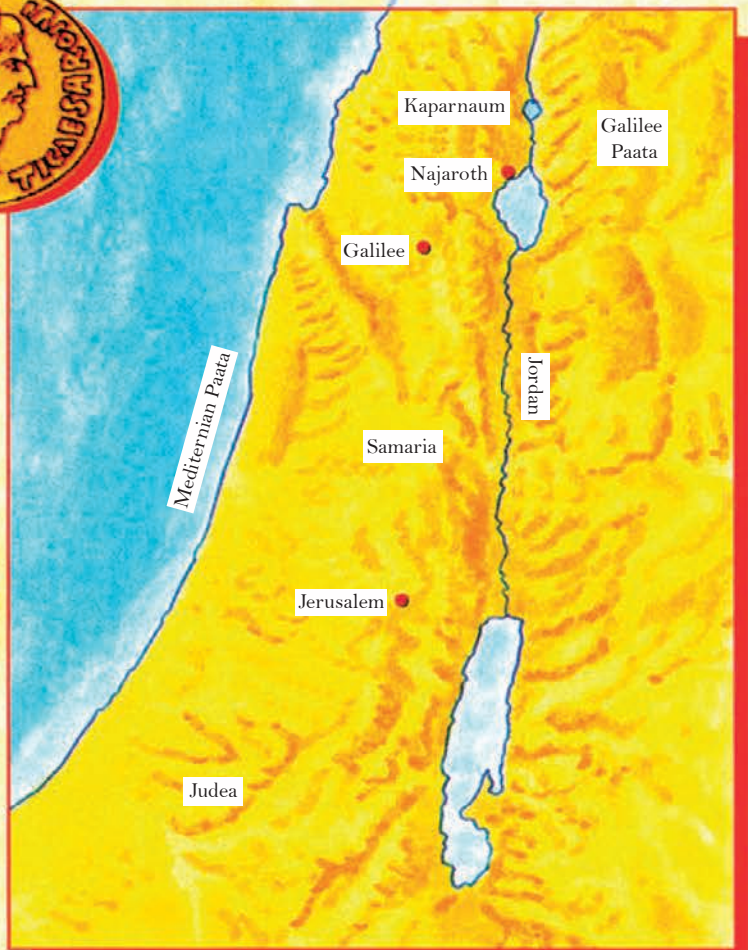
Jisu Gë Dürüh./Jisu Gë Dügo Logo.

Ngonuk hürum rëgë duunam sigi Jisu ne Ao bëëdak
lokkë kürëp du. Nyibo möin ëm korum gë nyi gaddë
Alë gëla Gado gë inla rëto, Ut okkë Gura hugü lo
duula into. Roman Roja ë Europe gë atu gone
mookom Chaagoh lëppa ëm okkë Aprika ëm. Ogo
atu gonnë Porisa okkë eksë chenmato, rülachin
Israel mooko lokë Jius nyi gaddë porisa ëm okkë
eksam chento. Bullëm 'Boi lokë nyië ëmto'. Yürnä
agom bë Bible lokë agom ëm menjito. Bü buppü
yëku year gadësim pülen yürlen në, okkë Bü nyi
tani buppü sim aje bë molü to. Ëgum Jisu drërëk jaa
bë lëmken tu.

Murlük nam Roja Jisu Yë Rem?

Dütaik hajar anyi inro bë Israel mooko alo Jisu
hula rëto. Ngonu Bü ëm 'Murlük nam Roja Jisu
Kristo ëmdu'. Sëmbë ëmnam si Bü Roja ë.
Rülachin bü roja aken gonnë mo. Jisu Bü ëm
'Yürnä gë Oroh ë' okkë Tani gë Oroh ë' ëmla
mendu. Sëmbë ëmnzm sigikudachin Bü Yürnä
okkë nyi Tani gëbë rünnë. Jisu gë hula rënam
ëm Bible lo Dooyü bë mentu. Sigi human
buppü lokkë kai yaarunë dooyü ë.

Jisu Gë Hüdak Lokë Israel Mooko Ë.

Dumpo ë: Jerusalem.

Mooko gaddë: Galilee, Samaria, Judea.

Apë Ayar: Memmëm bë 28,000 Km (10,810 Sq. miles).

Mooko Ishi ë: Rëyam

Politics: Jisu ne bema lakkë 63 BC Roman Roja ë Israel ëm ruutum to.

Sorkari: Israel ëm Roman Governo, Pontius Pilate ruutum to. Roman Tëboroja Tiberias bï büëm ruulup la ruutum to.

Dhormo: Jius Dhormo rune gë kumko name Jerusalem lo dooto. Dhormo rüpe ëm mentom raanë nyibuh gddë nëgü agër ëm rürala duuto. (Ëgë bulu Pharisee gaddë). Bulu Bible ru lokë nyum mentom doobë rüto.

Gomuk Menpe: Jius gadëk menpe ëm) Hibru bë mento. Chügo doogo buppi gë tachen nambë Grik ëm mento. Latin menpe ëm (Roman gaddë mento).

Yo rüla nyi gadësi Shibu sogo indum sidu naadü?

Nonu aüë ruuno silaka; Lëga
Yürnä gë rëgëko mooko ë aarë!

Ali human bë hürëp laju!

Yürnë gë maka gene naanë
hügü ë Sünë gë papür sigi
doolük roodu.....

Sünë allü bë alë në ase seema
në sünëm papak gëlla ëmë bë
ërlük gëlla rompak rë!

Ngonu buppü ë papak du
bëba rürë. Yë kula allü bë
hüla güla rëde kunnë?

Ëmbë chë! Yë aken gonnë lachin Yürnë gë
mapu madër maka kolokë keknyo lamarë.
Rülachin nom agum ara bë modek deenë
go ngok kookü sigi aamin gëdu.

Nokë human günam ëm rüdek
ru kulëpë mëëdo bolo, nokë
rumor ajë gaddëm togë slia
sogo Ishi sogo nëür doobë
aatoka.

Ijja no ali bë hürëp kunam lëga bë
nok rumor ajë gaddëm kakpu kaaku!

Nyimü ë dooyü mengo në Jon Baptist ne Shibu lo gogto....

Ngo dinchi jaa mane.
Yürnä yë bere ëgëm
kaatom deenë Bük bëda
ëm ngo ruuno duuna.
Bü Yürnä gë Doü lokëla
Yürnä gë ëmë lokë
nonnëm Baptis rë. Ëgë
nom buupü bë rüdek
gëreku!

Okkë kuda...

Ngo eden na
nok lok nëür
silëpë mëeko!

Sëmbë rümum lajuke. Sëmbë
rünam sigi ngonu Yürnä gë
mëelük ëm rüji duuna!

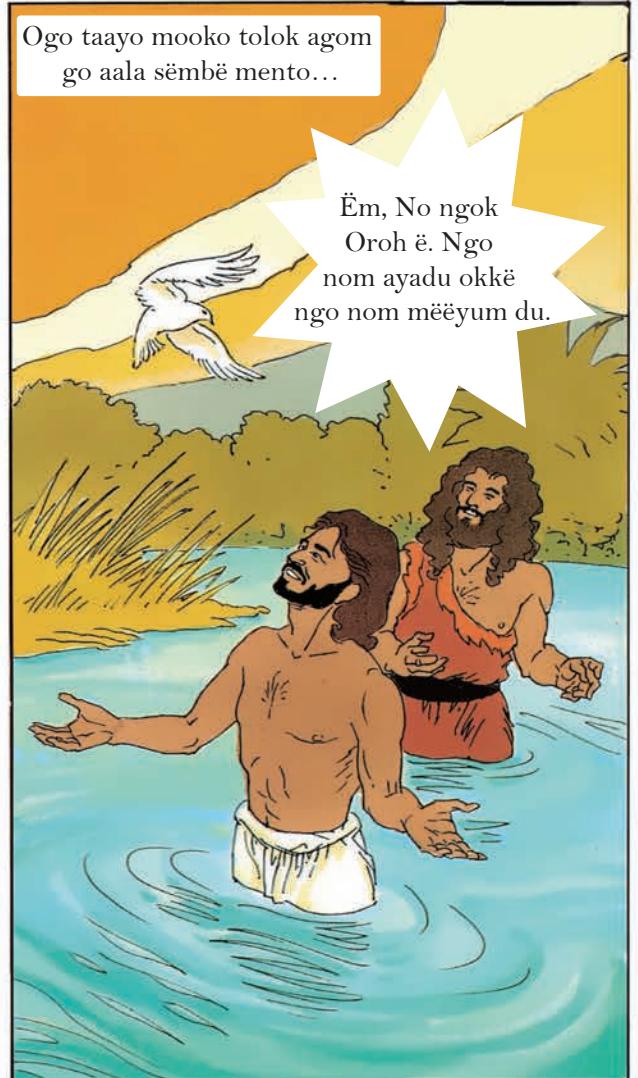

Abo, Nok mookom
aamo laka okkë nok
mëënam bë rümo laka!

Ogo taayo mooko tolok agom
go aala sëmbë mento...

Ëm, No ngok
Oroh ë. Ngo
nom ayadu okkë
ngo nom mëëyum du.

Israel lo Yërnë gë murlük nam roja gë aadü dügo logo ogo Jon Baptist ruuno gëla rëto. Ëmbë rüdo ogo Israel ë Roman Tëbo roja gë ruutum daklo anni në mooko atam gobë rüto.

Israel lok Jius nyi gaddë morik chikek la enrik enkek la mëëgë kaama bë rëto. Yürnë gë murlük nam roja ë yaddëm aarë dü ëmla torala rëto. Jius gadë gë akuh Boi gadë lo Bü tushü bale deenë ëmla mencho la ato. Sigi Yürnë gë murlük nam roja sigi tukda ëm rügumla aagë jirëku.

Jordan Shibu lo, Jisu ne Jon Baptist chiggap to.

Kaalaka! Tani mooko gë rumor ajë ëm laapak jide në Yürnë gë Benbo ëm.

Bük Baptis laaro bë, Yürnë gë Dou ë Jisu ne mooruk diiruk nyomra bë inrom gëto.

Bü alo champi okkë yuprü appi ogo rëlük to. Bük ëmbë rëdak ruu lo yo gochin doma to. Yo agër go rüssadü ëgum kaadër silëpë ëmla doma bë kumla rëto.

Jisu gë rünam ë Yürnë gë mega ëm Tani mookom rüpëk gëdo bë rünam ë. Yürnë gë rünam ë tani mookë nyi gaddëm sinam gë yumgap nam lokkë laasek dooku bë rünam ë.

Kaanëm ruutumla okkë sinam ëm yaanam ëm rëgë në, Ui ë Jisu ne ogo rüka darka la rüto.

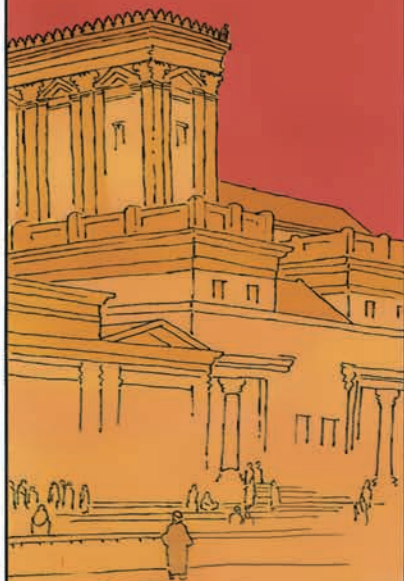

Ëm Abo! No yo go kodu dü Ngo ëgum rürë!

Rülachin Jisu Bük nyiroh Ui ë Bü ëm
Yürnä gë Mission agër lokkë rünyok
la rüsek lapë ëmla rükato.

No Yürnä gë Oroh ërubolo sim
Ülü gadë sim ütü bë rümo toke!

Ma! Bible lo sëmbë ekla atu;
Tani ë ütü doke dola nyum turgë
mare rülachin Yürnä gë nappa
lokë nennë agom nyum lokë
turgërë, ëmla Boi lo ektuda.

Sigi sëmbë ektu kuda; No nokë
Yürnä ne bëdar kaama bëka.

No aljjabë ngom durgala anni
gochin kumbolo, Tani mooko
sim ruutum gëla naanëm jirë!

No Ui no ngom innyo tokuka!
Sëmbë ektu; No Yürnä nennyum
bë nokë Ruutum bë kumlaka,
okkë Büëm nyum ne rügur laka.

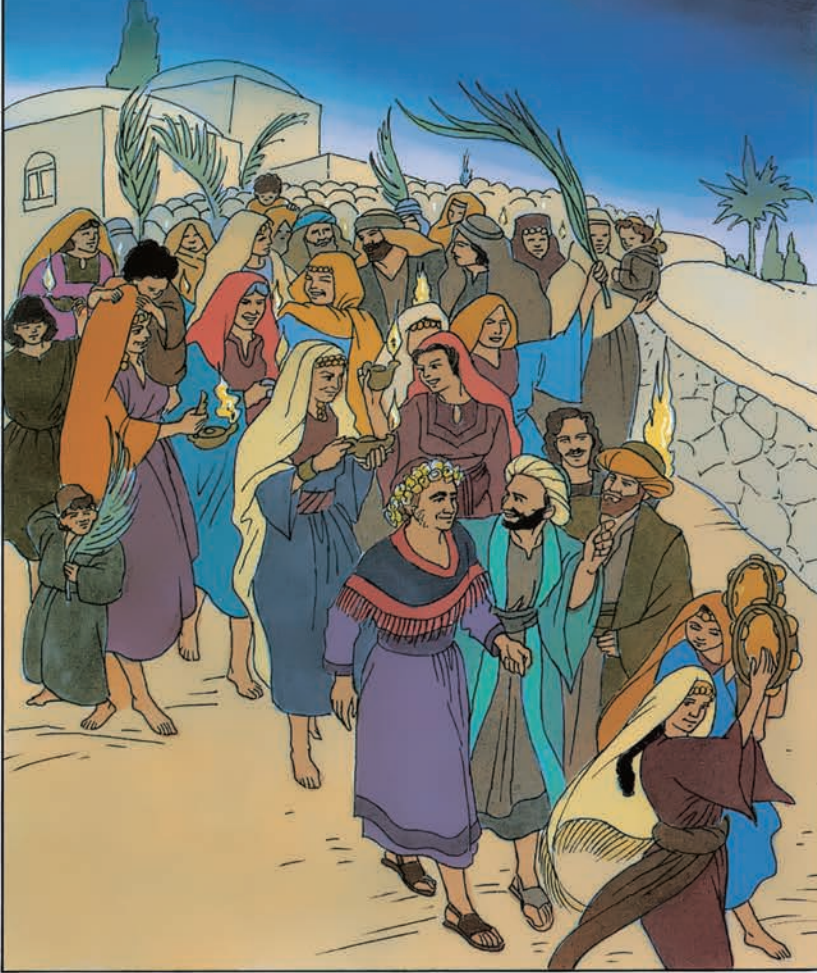
Ogo Ui ë Jisu Büëm ëpaktola
innyo toku. Ogo Yürnä gë lampoh
ë aadokula büëm rügur toku....

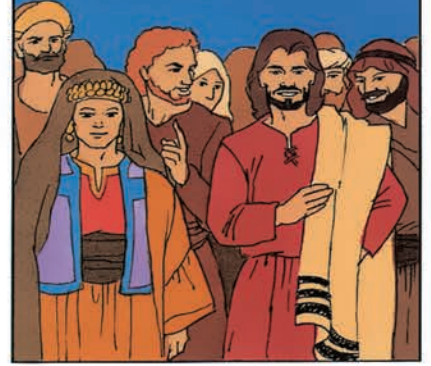
Yadë lo Jisu Galilee lo aakur
kubadü Dëënë Douë büchür tola
aatoku. Israel tuudum mooko gë
nyi ë majja bë jücham bë rëko
Jisu gë hücho ëm rëlük to. Bük
ingola inngo sidolo yaaka në
bosibora nyië luulük minngë to.
Nyi gaddë korum gë nyijük gadë
gë ekchola anam Murlük nam
roja ë Jisu bü rubere ëmla
düükü jaü to.

Galilee moodi gë Kana ëmnam doolu go nyida güdüh dochum go rüto...

Nyida Güdüh dochum ogo
Jisu бүк Anë nela Бүк аjen
ëkë chaagëla chaalük to.

Galilee Paata loddë rüllela Kaparnaum doolu sigi pindo gardo bë Ngoi laako doolu bë rüto. Soddë Jisu këba tapom lo Yürnë gë rëgëko mooko lëga ëm menkok rëpto.

Okkë bü soddë büëm rëmin gëdenëm
lëbür ëm dartu darkë bë darlen to.

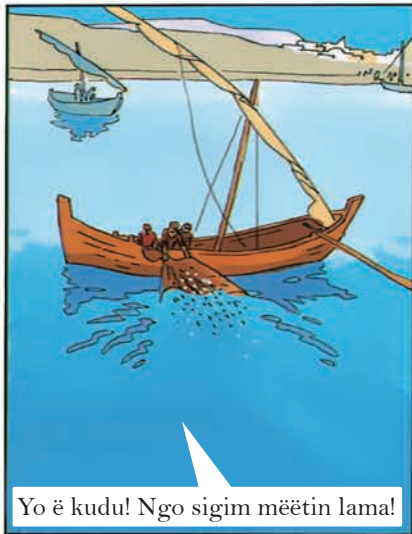
Pitor ë, kaju Ishi Uurü yaako
gë dulük laju okkë nokë ësap
ëm bokë ërlük laju.

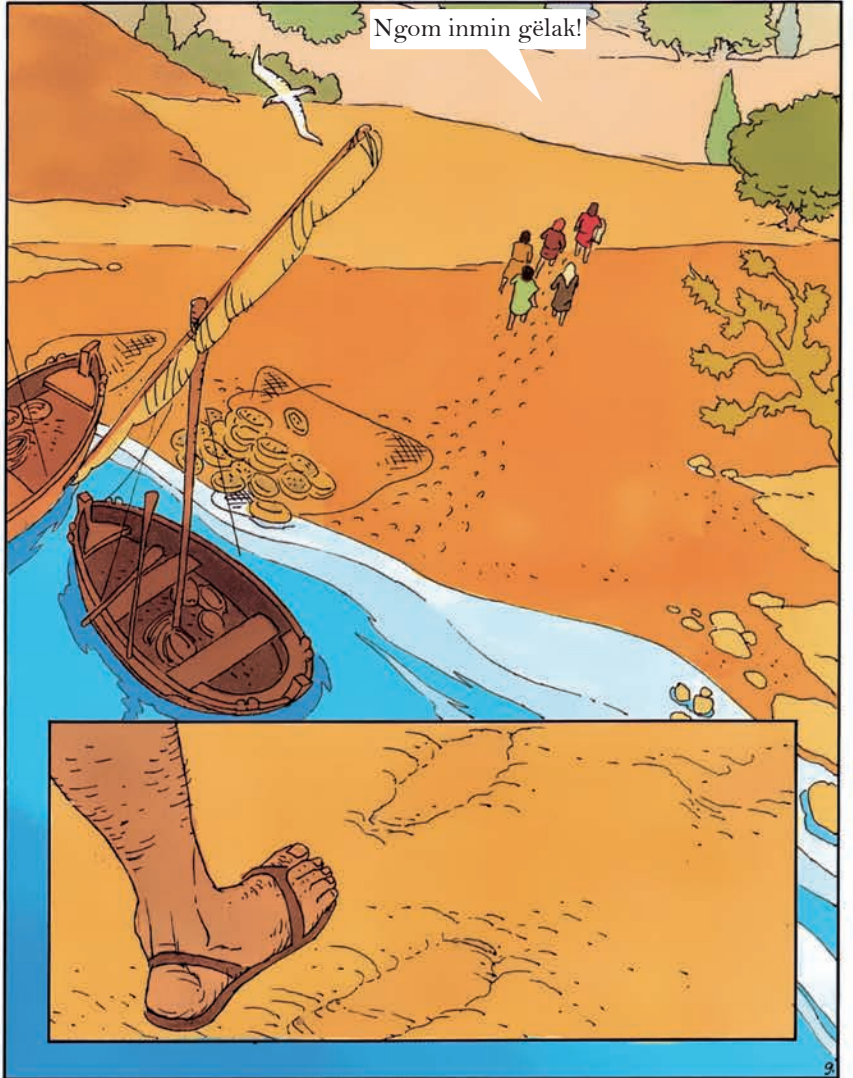
Ruutum, ngonu ayoh buppü
ëm kuuka nammëchin yo
gochin paama kë.

Rülachin nokë agom bë kuuka rë....

Yo ë kudu! Ngo sigim mëetin lama!

Jisu бүк inko lo inmin gene
 лёбүр gaddēm ingēla Galilee
 mooko buppū ēm ingo doola
 nyi naru ēm Yürnē gē rēgēko
 mooko lēga ēm mengo jito.
 Bū nēgū nē nyilen nēm mopoh
 into, Bū Ui doū ēm minpak
 into okkē nyi gaddēchin angu
 jaa bē mēeto okkē būēmchin
 inmin gēto. Israel gē taon lērū
 Jerusalem lo mooko kēbē lokē
 nyi gaddēhin aalūk to. Bulu
 Bük mennam agom buppū
 ēmchin tagap to.

Nyima nē gaddē mēeken ē. Lēga
 Yürnē gē rēgē ko mookoē buluk bē rūdo.

Tülü keno bē mēenē mēeken ēm
 pare, lēga Yürnē bū ēm yūrbū jirē.

Yē bulu kapdu dū mēeken ē, yo
 lēga bulu nyūrnām ūm paarēku.

Ngok lēga bē nyi gadē lokē rūnyū
 rūcho pane gaddē mēeken ē. Mēēpoh
 hakpa laka okkē henpoh laka yo lēga
 nokē amen paasēm taayo mooko tē
 kai rube achū jitu.

No noü ëm yo ëmbë paktok
mëëdudü ëmbë no lachin nyi
këbbëm pakngi tolaka.

No nok nyiroh gaddëm paktolaka
okkë buluk lëga bë kumto laka.

Alnam ëm rürup sitolaka ëmbë
rübolo nom pinla dula rümarë.

Yë nyi dü nëli aken gonnëm asin
aapuk lo jaa mëëla mëëboh kaadu
bü müëm asin aapuk lo jinyü
mambuh rooka.

Anyik sigi aü sokë lou ë. Nokë anyik
ë drëk bë kaadu bolo nok aü buppü ë
lou bë Uupoh du. Rülachin nok anyik
ë doomüh duubolo no kanë nolo
duubë duunanyi.

Yë nyi lachin aken ë Ruutum anyi
ëm mega ëm rügur lamarë; sogo
Yüرنë nemarëm nyite nammëm lapë.

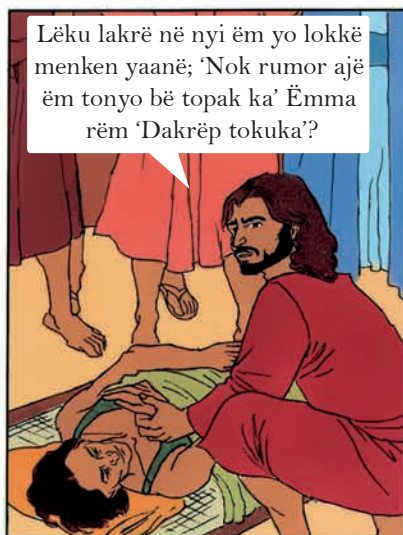
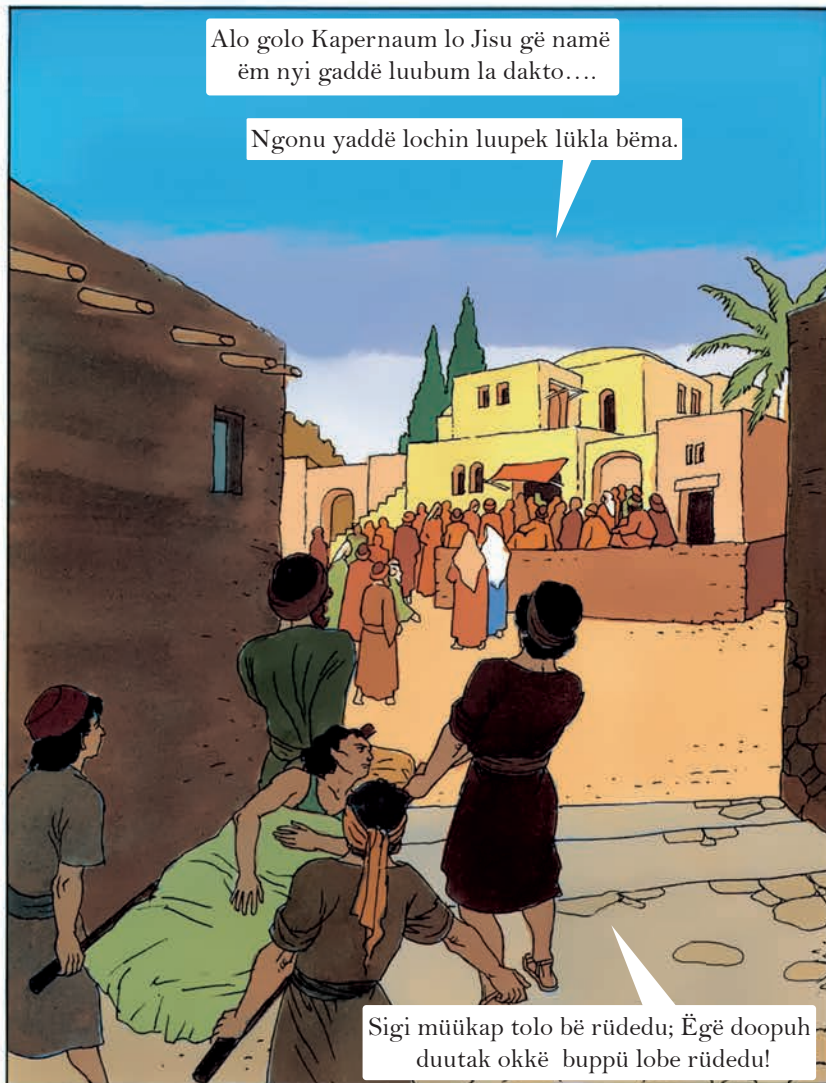

Allo gë lëgabë mëëdük kü yo ka.
Yüرنë gë rëgëko mooko lëga bë
mëëcho toka okkë këbbë aarëku.

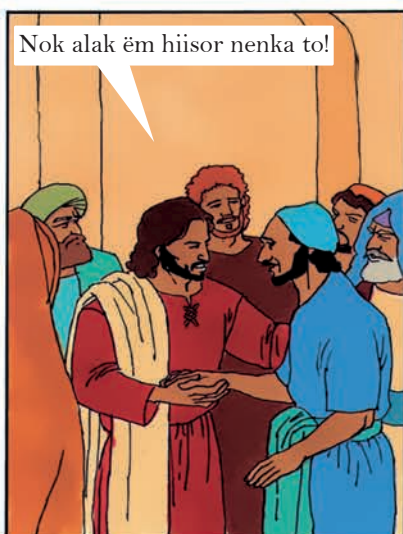
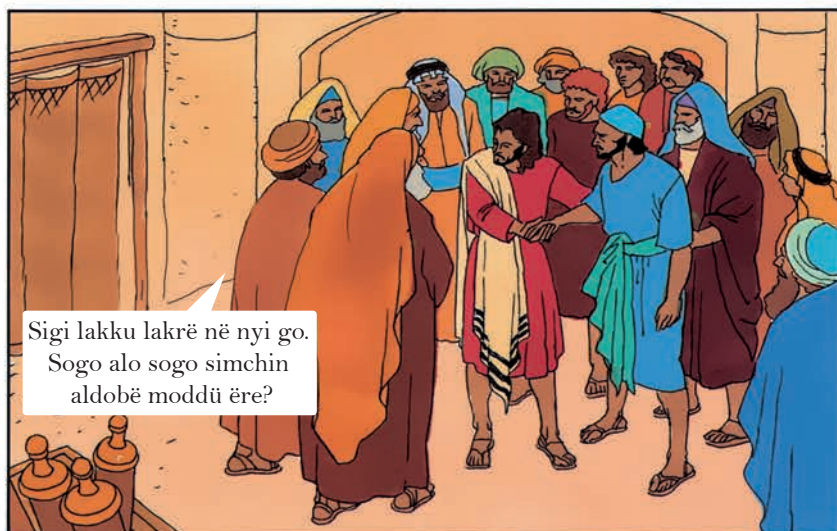
No ngok agom lok rümin gëbolo, ëgë no Ülü taayo lo name name molük
në garüë. No okë rüma duubolo, ëgë bü bali lo name molük në garü ë.

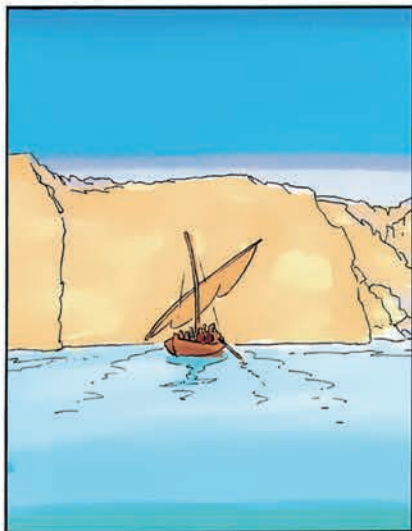

Rülachin Jisu gë agër rünam
ëm nyi buppü ë mëëken maato.
Dhormo ruutum gaddë Jisu
Duunu alo lok ayon ëm aru
dubere ama dubere ëmla ëgum
kaato. Yo lëga sogo alo sogo
Israel nyi ë yo agër rüma doobë
ëmla dinchi bë mentum to.

Jisu Bük rëgënam lëbur gaddëm Galilee paata gë dulükla ingë to.

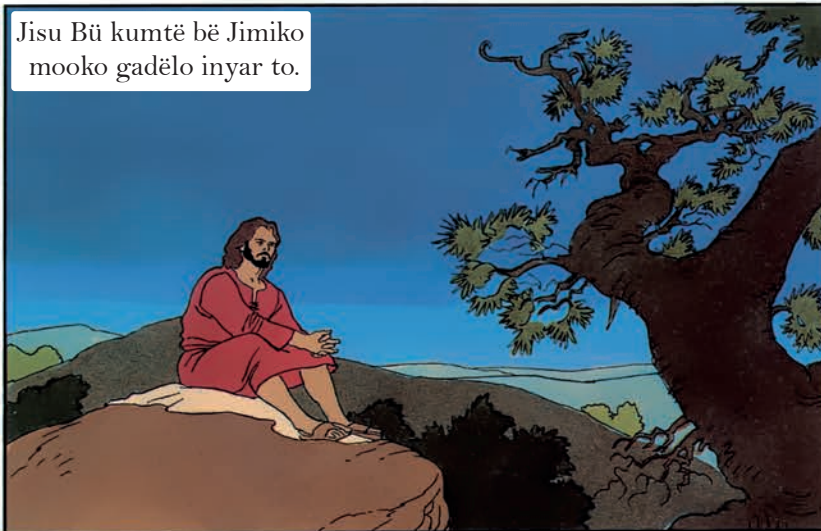

Jisu Bü kumtë bë Jimiko
mooko gadëlo inyar to.

Ayoh go kumro bë Ürü gola
anyi kanamnam gaddëm
darto. Bü bullëm anyi anyi
bë parlük la inlen moto. Bü
bullëm Ui doü ëm mogumla
okkë achi nyilen në gaddëm
mopoh gëla naanë tornam
ëm jilükto.

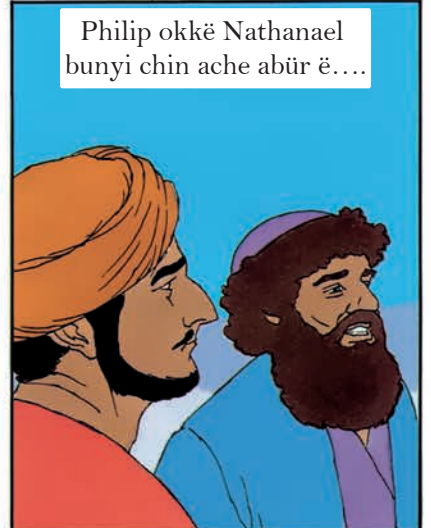
Pitor okkë Andriw
bunyië ache abür sinyië...

James okkë Jon
bunyi ache abür ë....

Philip okkë Nathanael
bunyi chin ache abür ë....

Thomas okkë Mathew
binyichin (Roman gadë gë
gagdak okë dodin laarana).

Thaddaeus okkë
këbë Jameschin.....

Agla torbë raanë Simon
okkë Judas Iskariot.

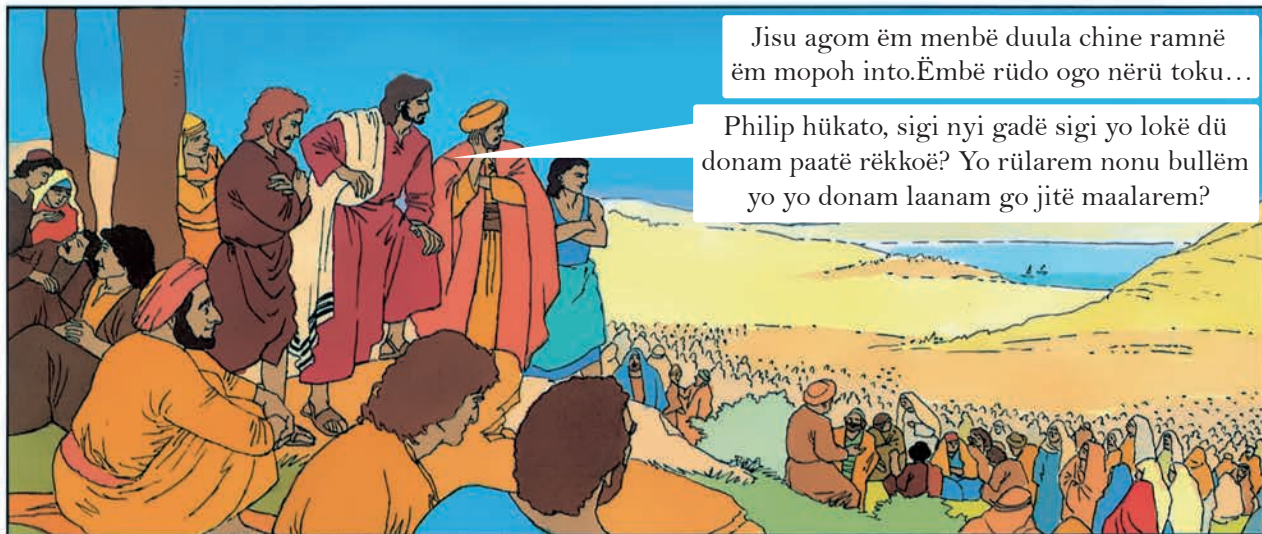
Inlaka. Yë nom torük sidudü, ëgë Ngom torük sinam ë, okkë Yë bulu
Ngom torük sidudü, ëgë Ngom kanamla aamo në Bü ëm torük sidu.

Ürü gola anyi kanamnam
gaddë buluk Mission agër
lokkë aakur dooku laku
enpoh laajuk to. Sok kookü
lo Jisu bullëm Jimi ko
mooko golo insum gëtëto,
rülachin nyitü ë Jisu ne
aken bë tomato.

Amo gachü saë yaaka du rülachin agër rünnë anni gonium. Amo rüküh
Ruutum ne kumtoka ogo Bü Amo gachü deenë nyiëm kanam lükdo bë.

Jisu agom em menbë duula chine ramnë
em mopoh into. Embë rüdo ogo nërü toku...

Philip hūkato, sigi nyi gadë sigi yo lokë dü
donam paatë rëkkoë? Yo rüla rem nonu bullëm
yo yo donam laanam go jité maalarem?

Poolo apüpiinü rüglap
ëchin püüchi mare!

Ome ajji në alak sigil up ëkë pungngo
gola ajji në Ngoi ëkë chürnyi go doodu.
Ëkë gonium sokë dodo në.

Nyi gaddëm atür lo
chamngo bë duumo toka.

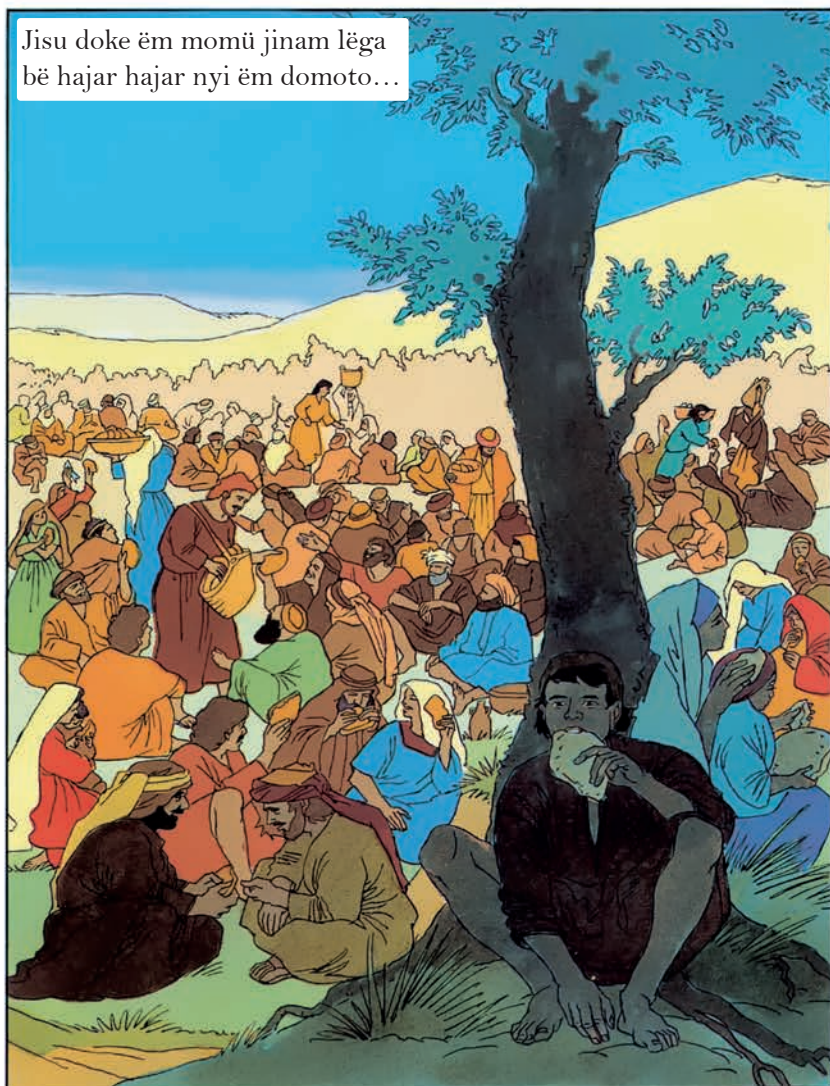

Jisu Yürnë ne ëkëja
ëmla koik to....

Bü Ütü ëmla Ngoi
gaddëm pendup to....

Jisu doke em momu jinam lega
be hajar hajar nyi em domoto...

Murluk nam emnam aade
ne emnam e Bu ruru du.

Ngonu Bu em Roja
be moru dub rudu!

Kaaka toka! Poa
Uru gola anyi go
ngeklen lai doodu!

Ijja sigi nyi gade ge nam be induru eku. NO hulu em takdu
gone be durap getoka. Ngo moodi sigi kumdo be duuduna.

Ogo nyi êkê Jisu ne Roja mokala ëmla mëënë êkê rêto. Bulu mëëgë go kaato Bük ruutumla rëgëkolok Roman gaklup në gaddëm chekpak dooku bë mëëto. Jisu ne agnëchin tüütë yaya to. Bulu Bû ëm agnë nyië Bûëm rüpak choölöpë ëmla rüto..

Ruutum a no yadë lola sogo aalük ko?

Ngokë nonnëpë Ütü jinaṃ lëga bëre nonuk ngom madu koë?

Yaapak deenë doke baab lëga bë mëëdür siyoka rügërëlla doke addü bë doobë deenë okkë turyarla hüman ëm jide në doke ëm maya toka.

Turyar la rëgë naanë ütü doke ëNgo. Ngok amür sigi Tani mooko sokë tani ëm turla rëgë naabë jinaṃ ë.

Yo ëmbë sigi Nyi sigi Bük aü amür ëm ngonnëpë dodo bë jipo rënnä?

Alum ayë mum bë!

Bü nyimü ëm kubduna.

Aatok kaju inlaju.

Nonuchin inchü ëm inbë lüma lare?

Ruutum a, ngonu yëm inṃin gëdo bë? Turyar la rëgë naanë agom ë nok lo dakdu!

Jerusalem gë taon agum lo lëken lëken bë nyi ëm pakë lükto. Nyi gaddëm Roman ayon lokë nyilüh sodo në nyiëm paako lo pike lükto.

Yë nyi yë ngok gëbë rëso mëëdu dü Bü aüëm ngok gëbë mëëpak sitola, Paako ëm joobë sitola ngom inmin gëtoka.

Yë nyi aügë turnam lëga bë mëësi duudü ëgë ngeerë. Rügërëlla yë Ngok lëga bë aügë turnam ëm mëëpak sidu dü Ngok lëga bë, ëgë turyar nam ëm pare.

Yürnä aken go ëmla, nonu chensiru toka.

Nonuk dinchi yaaru name nonu aü gë yo buppü ëm paktak sila Yürnä ne paknam ëgë, okkë nonu nyi këbë ëmchin nonuk aüëm paksinam garü bë pakto laka.

Ėmbė rūdak ogo Israel lo taik rūko doolu go kaato. Taik sigi aũ apin lokė almaanė nyilen go. Yė bulu bullėm aũ amũr alė nėlgo: rėbam duubam simo maato.

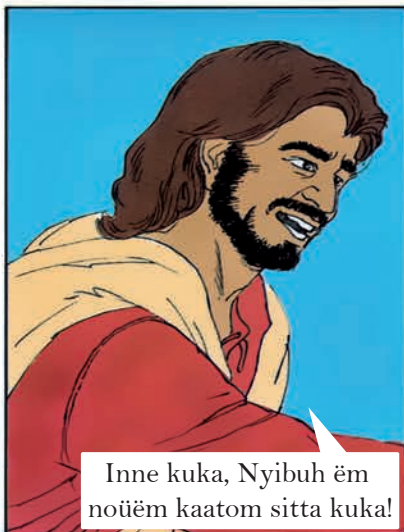
Taik rūne gaddė yo lo inlen rėdũ nyi gaddėm mennola ngonu indu ėmla goktoo la dutėrubė goglė into.

Taik nėkė!
Taik nėkė!

Ruutum, Jisu, Ngonnėm
ai amar mėėpa laka.

Inne kuka, Nyibuh ãm
noüẽm kaatom sitta kuka!

Nyibuh lo indo bëi? Mapu madër kodo bëi?

Ëgë ngonnẽm
mopoh dooku bërem?

?

!

Kaaka tok! Ngo podu kunna!

Ngonnẽ pokaku!

Ëm poru
Kaaku!

Hallelujah! Yünnẽ alẽ
runẽgo! Nom ëkẽ ja!

Nonu poku nẽ Ürü gomo e lare?
Këbẽ gaddẽ yo lokula? Bulu
Yünnẽ ne ëkẽ ëmtẽ bë aaku mai?

Gërẽp toku ke! Noük mëetin
ẽ nom pomo nyum ma,
rügërëlla nom tushübaalẽ
nam ëmchin paamotu.

Jisu gë moin inngo sidaklo
Jerusalem gë Jius leader
gaddë buluk agër rüanëkë
Jisu ne makki roka doobë
kanam lükto. Bulu Jisu Bük
agër rünam buppüem majja
bë anekla agto.

Bü alëmaabë rüla rënë nyi gadëlo ajen
sila rëbam sidu, ëgë bulu jinyümambuh lo
rülum doyë në, okkë Roman Government
lokë dodin laakum në nyi gadë lo.

Murlük nam gë aanam ë yë
bulu ngeedu dü ëgum gaddëm
turbu dale taabë aadu.

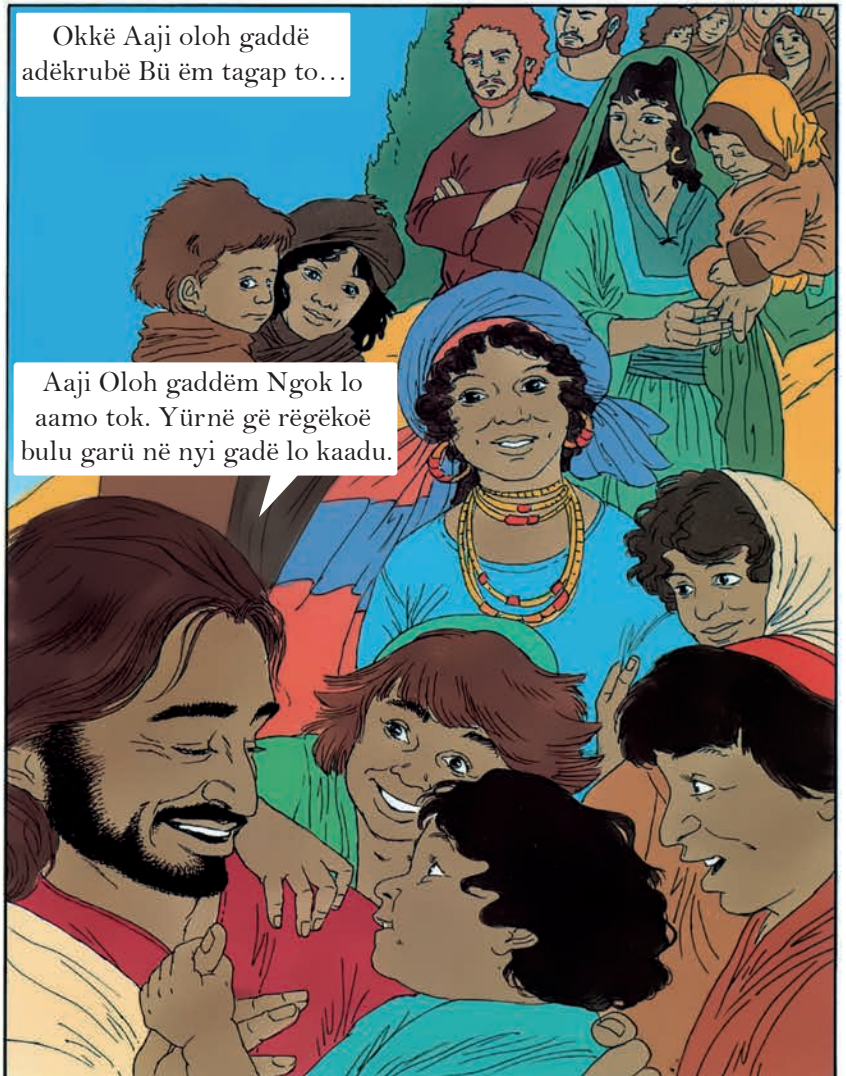
Yo lëga Jisu Bü chine ramnë
ëm Duunu alo lo mopoh jito.

Polakuka!

Okkë Aaji oloh gaddë
adëkrubë Bü ëm tagap to...

Aaji Oloh gaddëm Ngok lo
aamo tok. Yürnë gë rëgëkoë
bulu garü në nyi gadë lo kaadu.

Jerusalem loka odoo mane
doolu Bethany loka Jisu
ne gognam. Lazarus nyilen
du emla. Lazarus okke Bük
Jisu ge alenam ajen e.
Bethany lo yadelo Jisu aaluk
badu Lazar ne nyibu runam
e loopi gobu rukaku emla
tapa to.

Ruutum, no sogo renne goe
bolo ngok abur e silu pemmo!

Martha, nok abur
e turkur reku.

Em ngo chendu. Retur alo lo
bu turkur la turreku emla.

Ngo na turkur kunam ela
turnam e, Ye ngom alejaabe
metin sidudu, bu silachin
turreku. Martha no egum
metin dore?

Em Ruutum! Ngo metin du
No tushubaale jinne, tani moko
sogo Yurne ge Oroh aade kunn
emla ngo ale jaabe metin sidu.

Yo lo nonu bu em rupako e?

Ruutum aadola
kaasi toka!

Kaato ka; Bū yadē go
būēm aya paanam ē.

Rūlachin Bū Lajar
nechin sima doobē
mola lammo eladū?

Ruutum, sigi namya rēku
silo loopi gobē rūkaku...

Nonu Yūrnē gē
rūrsinyo ēm kaapa rē,

Sima ēm ejē lo puchē gēlla
lūütak lo nyibu dula ako lo lūkto.

Ūlū ēm ngursek toka!

Abo, Ngok mendu nam sis ok nyi
daknē gaddē No rue nyi Ngom
jilük nē ēmla mēētīn doobē.

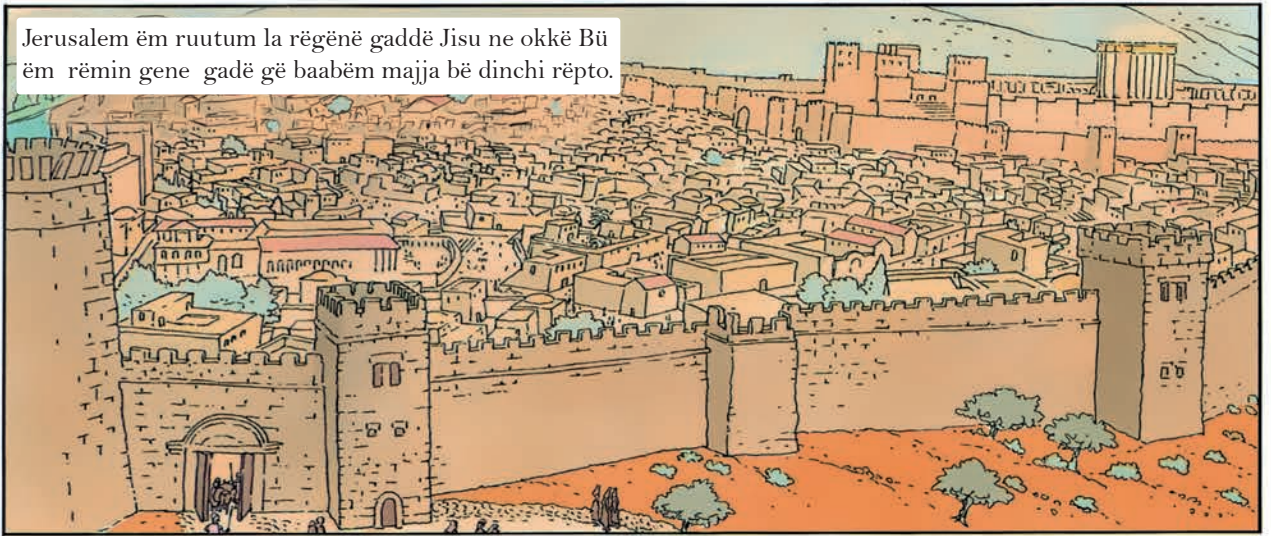

Lajar nento kuka!

Sima tumnē naanē ēgēm laapak tokuka.

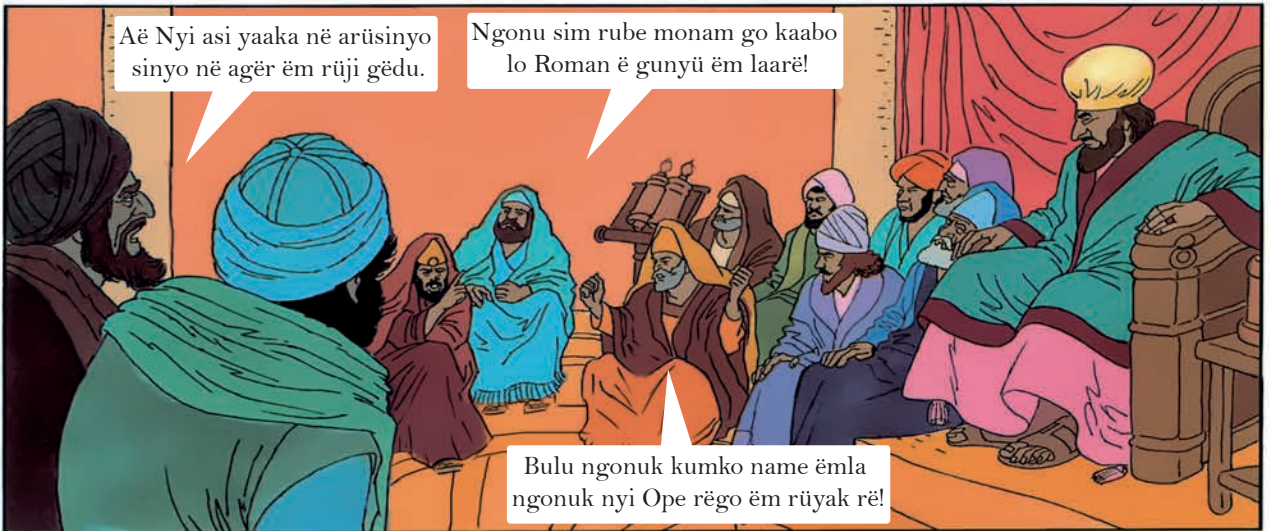
Jerusalem em ruutum la rëgënë gaddë Jisu ne okkë Bü
ëm rëmin gene gadë gë baabëm majja bë dinchi rëpto.

Aë Nyi asi yaaka në artüsinjo
sinyo në agër em rüji gëdu.

Ngonu sim rube monam go kaabo
lo Roman ë gunyü em laarë!

Bulu ngonuk kumko name ëmla
ngonuk nyi Ope rëgo em rüyak rë!

Mëësila mëëgo simum kaatoke!
Mooko gë Ope nyi buppü em
yakmo tadu saëm nyi aken go
siji name alë yaaë maabë.

Okë lëga lo Jisu ne
pakë lüktë duukoë!

Okë chë rüllela Jius ruutum
gaddë Jisu ne gaggë rëlla
Roman alak lo jilük deeko
age go ruuto. Yo lëga Roman
gadëk lo nyi mokë lagë naanë
ayon ë kaato.

Jisu gë Bethany lo duudak lo...

Mary!

Asuk amuk namken në
ëgë! Majja bë arë kaanë!

Sigim murko bë mogë dola nyima
nyi ëpë jibolo allü yaado lappe nyikë!

Mü aken ëm topak toka.
Juda a, Mü Ngom nyibu
russëm ruuno choodu naakë.

Sigi Inbo Güdü súpě aagor düë bē rüto.
Nyitü ë Jerusalem bē inngo sito.

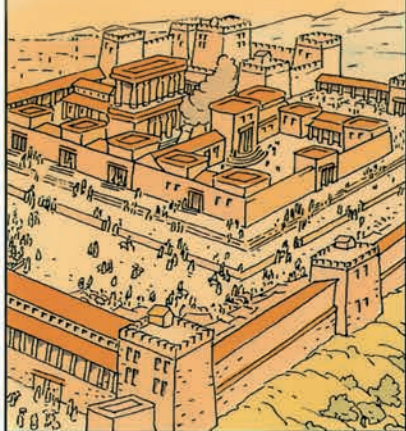

Jerusalem lo ruutum gaddë Jisu
ne sedu bē ëmla ruupom la duuto.
Ëmbë rükü lachin Bü taun bēda
gë inlen nyooto.

Kumpom koë taun
lëru gë kumko name.

Inbo Gëduh süpë dodü lo
Benbo em pakë lükdu.

Nyi gadë gë Yürnë ne kaarük
siko lëgalo Benbo em kumko
name lo jinyo bë jidu.

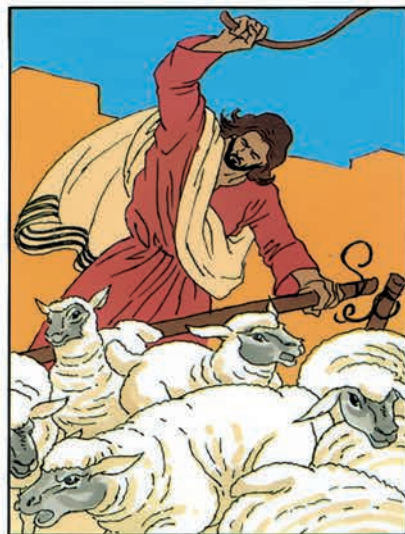
Rülachin yo garü bë panyo bë
Benbo palük kolok nyi gadë
bulukë rumor ajë em ajür lado koë?

Nyi gaddë kumko name gë kooda lotor lo korë pachë
okkë murko em lükko lükpek kolo mooma maajik sidu.

Jisu büchin ogo rëlük to....

Yüknë name kumko name rülachin
nonu choonë mënë aru bē mokaku!

Bü boso ruunam go; Nyi gaddë Bük
agom gomken emchin tagap lichu du.

Ngonu Büem büba
bē minpak gorlaju!

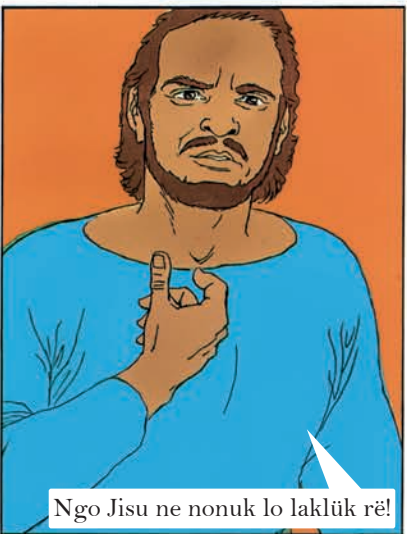

Ngonu Bü em rükub labolo
ngonu Bü em laalarë ogo
ngonu Bü em pakë larë.

Rülachin Güdüh dodü
ëmmo. Ngonu inbo
Güdüh süpë rüddoëm yo
yachu püira nenmo lüüma.

Bük lëga bë nonu ngom
yadë murko go jilëpë?

Ëgë Judas bü Bük rëgëban
atür lokë aken gonnë!

Ngo Jisu ne nonuk lo laklük rë!

Ngonu Jisu gë nyidum arë bë
Silbor murko lokë chamum go
nop jirë; Ëgë pakbo nyidum arë ë.

Ruutum gaddë Büëm yo rüla
menla maado bë rükü
nammëchin, Inbo güdüh süpë
aama da alo gone ogo Jsu
kumko name lo nyi gaddëm
dooyü menjila rêto.

Ogo aru ogo Jisu бүк канам ла рѣбѣ гѣнам ныдум Үрү gola anyiëm
duubam la toun okë Inbo güdüh süpë dokor lëga bë parmin sila duuto.

Ngo sirum gë arum sogo rürku!

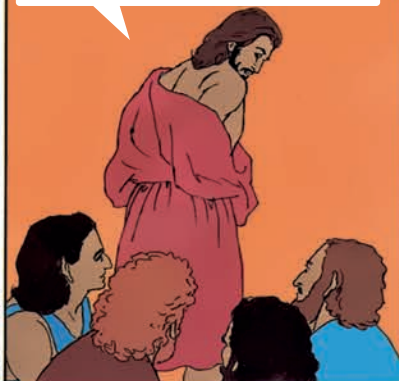

Ngok endür enma dabë ngo Inbo
güdüh sim nonnëm dobam rulapë
ëmla mëëbë name.

Ruutum la rëgë në gaddë bullëm
nyjë rügur dobë mola adu,
rülachin nonu sigim adëk rüpe
golok rügë ladu.

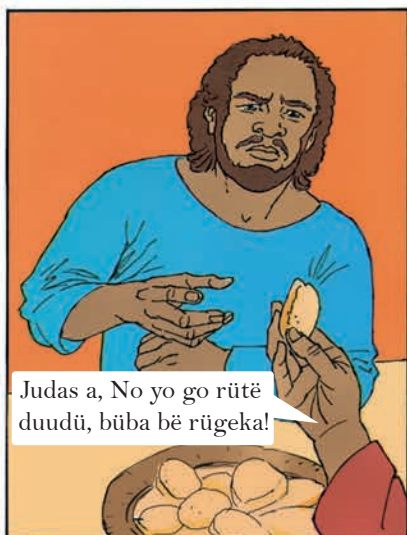
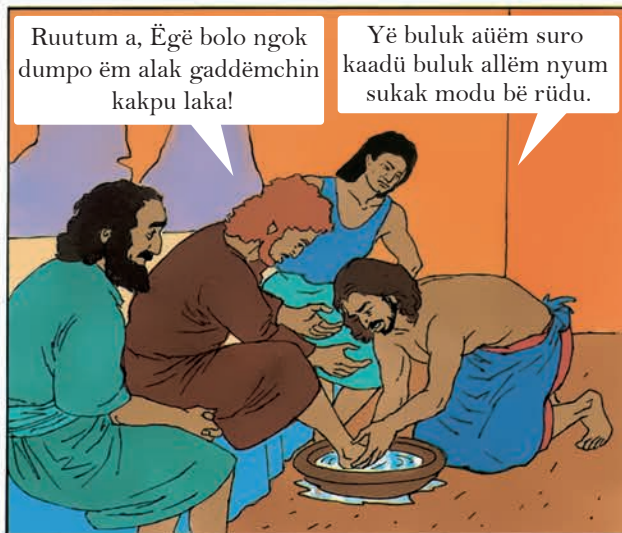

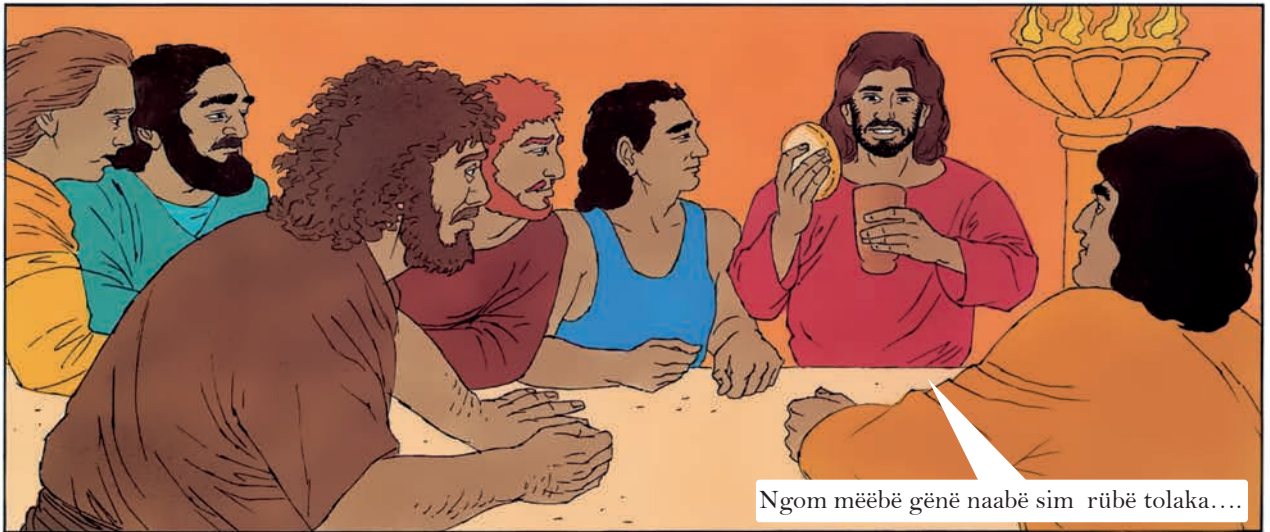
Buppü ëm rügur nëbë rune
büë nonnëm rëgë nëbë rürku.

Nonuk atür sokë Mg oaken
gone agër rüra jinnë.

Ok kookü arum bë, Jisu okkë Bük rëgënam gaddë taun ëm
ëpak tola inlen to, Ogo Judas bü bullëm inmin gëmato...

Ngo nonnëm ëpaktola indu eg: I am wana, rülachin Abo Bü nonuk lo Dëënë
Doü ëm jilükrë. Bü nonnëm rügur rë okkë nonuk rëkolo rëyar mingë rë.

Ngokë inlük deeko mooko
bëda ëm nonu chendu.

Ngo bëda ë, Jijja ë, okkë turnam ë,
yëchin Ngok lokë inpekla inma bë
bü Abo gëlo aala mare.

Nonu sogo duutoka. Ngo kumtë
bë anni go odoo bë innede.

Abo, rüla do bolo, Aadük au
sim Ngok sokkë laapak jilaka.

Yo bë rëlachin, Ngok mëënam bë rüyoka
rülachin Nok mëënam bë rülaka.

Sëkë në mooma lo nonu yo ëmbë yuppo dunala?
Gërëp tok! Yë ngom pinkup rukup duudü aigina.

Ngok muupuk nam nyi ëm
nonu gürgap daato laka.

Hello Ruutum!

Judas ë, Murlük namëm
no muupuk mum lokkë
pinkup lüktë dunai?

Ruutum a, ngonu pamin sissadü?

Ma!

Jisu bullëm laako toku, Bük rëkolo rëmin gene gaddë
nëgünë keenyu bare lokë kekchik la keknyo toku.

Jius gadëk Jüktë lëru gëlo Jisu ne aagë toku,
ogo Pitor okkë Jon adoo bë inlë mingë to.

Maka ko apür aru lo Pitor aato.

Bü ëm rëmin gene no moi?

Ma a! Nyi Bü ëm
ngo chenchin ma.

Buluk atür lokë aken gonnë no moi?

Rünam gëbë lachin ma!

Alëjabë no ru! No chin alo rënnëru!
No tu Galilee nyi aken gonnë maabë!

No yo babe go mendu
dü ngo ëgum chenma.

Jisu ne Roman Governor, Pilate gëlo aagë jitoku.
Kaara në nÿi gaddëm Jius ruutum gaddë mennür to.
Bulu nëgünë gunyü ëm lükla bulu rumdü gogrëh la gogto.

Nom gunyü lükla mennam gadë
sim no yo ëmbë menrük tado na?
Yo gochin menrük ma?

No yo jaa gola rünam ë?

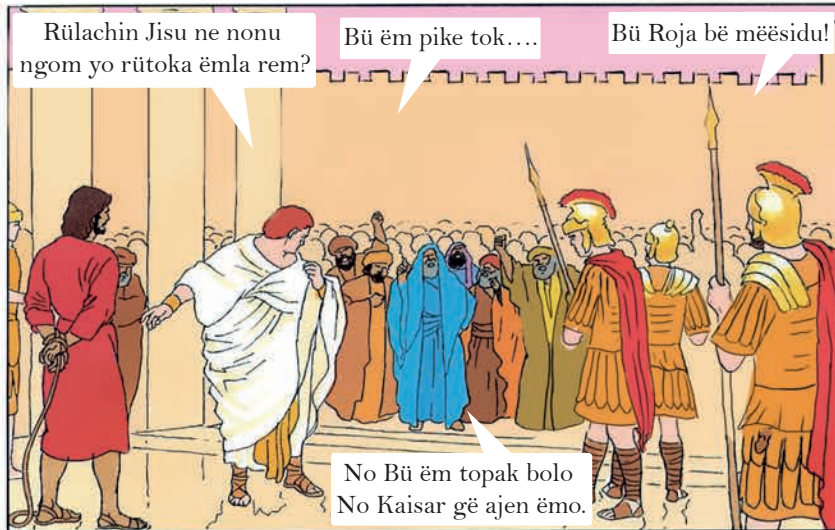
Ngok aanam ë Jijja
ëm mentom taabë aato.

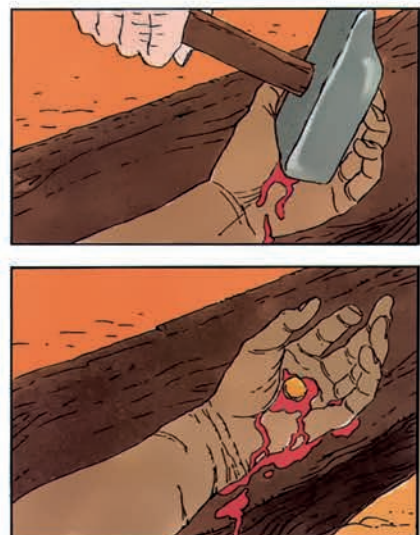

Jijja ë yo ërem?

Ngo Bük lok yo gunyü mapama.
Sigi Inbo Güdüsüpë rüdü ë.
Yëm ngo topak yaasëdü Barabbas
nere ma Jius gadëk Roja nere?

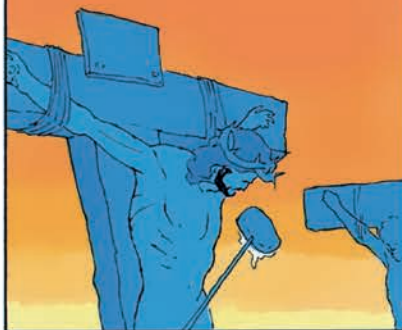

Gomuk aum lokë sëmbë menla
akor eknam go Paako lo tamlük
jito: "Jisu Jius Gadëk Roja È."

Jisu achi gëmanë tüünam
jinam ëm tüürük maato.

Sipai gaddë Bük ejë lëga
ëm lüümë suka sito.

No Yürnä gë Oroh ëru boolo
Paako ëm piksek sila lipok tokuke!

Ënam! Bù nyi këbbëm turbu dale mae larem?

No nouëchin okkë ngonnëmchin turbudaalë lakuke!

Yürnä gë lëga bë Paknam gochin lëmken
ladu. Ngonu yo go paaken doodü paatu
rülachin sigi Nyi sigi yo rümur rüke rüma.

No yadë lo Yürnä gë rëgëko mookolo
pure kudu ngomchin mëëpa lakubëka!

Ngo jijja ëm mendu, siloi
no Nnok rëkolo rëmin gërë.

Alo loopo 12 baji bë Doonyi
Buumüh go rüto. Ogo yo yo
buppü ë kanë yora toku.

Jisu gëla Jon gë anë, Mary okkë Bük
rëgënam gaddë, Paako nëchilo kaala dakto.

Ijja nonyië Anë okkë
ao Oroh ëkunala.

Ngok Yürnë a, ngok Yürnë a,
No yo bë ngom tugüpagge duukuna?

Ngo Ishi tüülü ëku!

Abo, Ngok yaji yallom nok
alak lo laklük duuku.

Sigi sakbin ëku.

Arun 3 baji bë Jisu sitoku. Sipai aken gonnë Jisu ne hubram gonëlokë nükto; Ogo Ishi bëla Iyi bë biklento.

Boi gadëlo sëmbë mentu:” Bù ëm benbo pakë sa garü bë goola ingë to.”

Ngonuk rumor ajë lëgalo Bù ëm nüksur to okkë rëkdupto.”
Rünamë Bù ijja sikaku.

Yürnë gë Murlüknam aade në Bù edü ma Bù maedü?

Arimathea lokë Joseph la Nikodemus bunyi Jisu gë sima aüëm laato. Bulu Bük sima ëm rënyakné ejë ajëk golo puchë to okkë nyibu ëm rugë rëlla Ülü lüütak gonnë kaptum tummyëkla ato.

Kaju aatok; Bù ëm rula rënnadü ngonu koka laju.

Duunu alo ẽm duuro bẽ, Inbo
gũdũsũpẽ aloẽ atu go lobe doobẽ
mẽẽdũkla dune nẽli ẽkẽ tupyẽk
nam nyibu lo into.

Lũtak kaptum naanẽ
ngurkok la dooku naanyi!

Yo bẽ turnẽ nyi ẽm sine apom
lok madu naala? Bũ turkaku.
Inne kuka okkẽ Bũk rẽgẽnam
gadẽ lo menji taakuka!

Yadẽ lo sim tapa badũ Pitor
okkẽ Jon bunyi nyibu bẽ jukto.

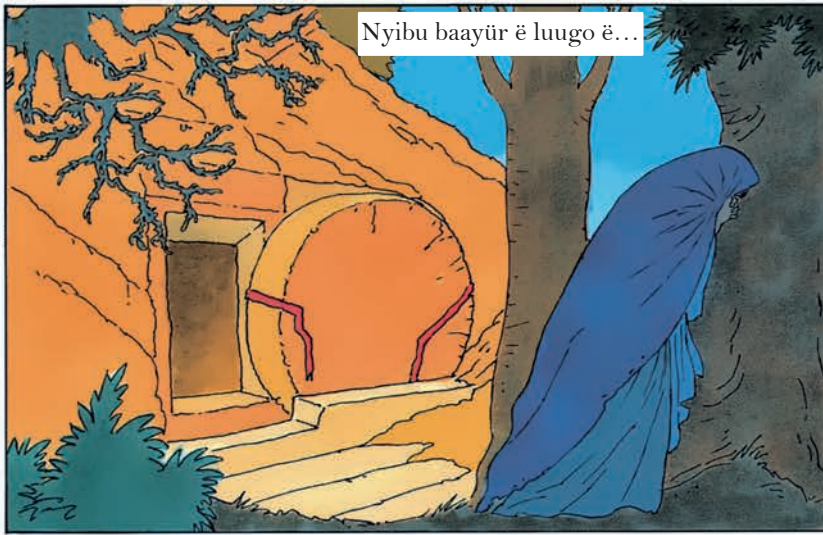

Yo rũka naadũ?

Sigi aro sukka!

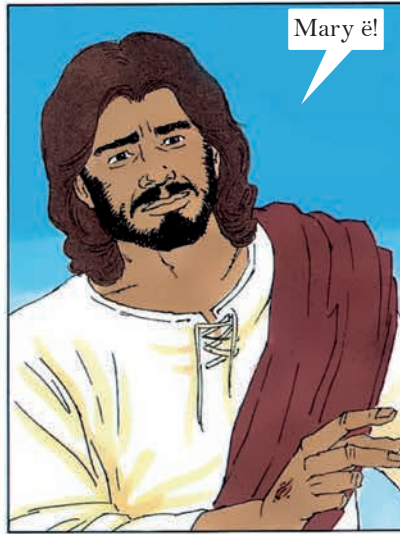
Nyibu baayür ë luugo ë...

Nëli a, Yo bë kapdu naala?
No yo go madu naala?

Saar, No Bü ëm
laachü tonam ëre?

Mary ë!

Ruutum!

Ngom gürbë yooka. Ngok
abü büroh gaddëm menji
taakuka Ngo Ngoük Abo
okkë nonuk abo gëlo chaakur
duekunna, Ngok Yürnä okkë
nonuk Yürnä gëlo.

Ogo alo ogo Jisu ne rëmin gene nyidum anyi go Bù ëm mokë nam
ëm mëëlük maanam ëm menbam sila indo bë Jisu bullëm inpa to....

Ëmbë rütëm no nyijük gaddëm mëëtin maado lare? Bù ëm
yuunam lo aalük nam lëga bë Murlük nam Bù enrik enkek
enma rei? Sigim buppü sim Boi gadë lo ekchola atu!

Donam dongo sidula
nyibboë ngeenyoka....

Rülachin ëgë Jisu Bù aüë!

Këbë rëmin gënnëm ëpak tola
Jisu ne mamin gëtëbë inmin gëda to.

Ngonu Ruutum ne kaapa to!

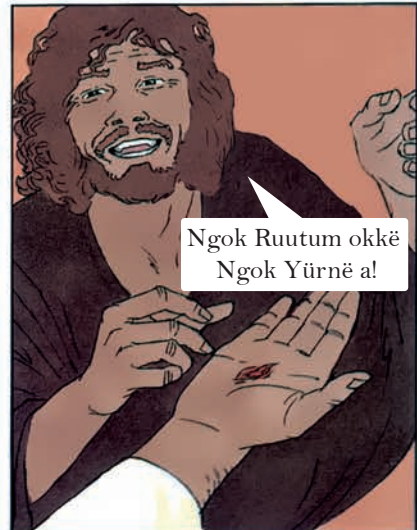
Mary okkë Pitorchin!

Lomdak bë....

Nonu jurup laka
ëmla Ngo mëëlük du!

Nonu Ngo ëmla mëëtinma
ëi? Ngok alak okkë allë
gadë sim kaatok!

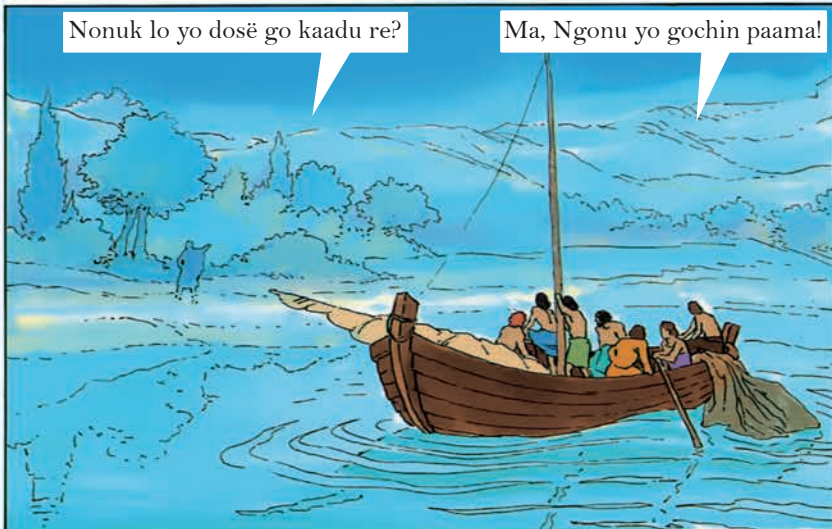

Ngok Ruutum okkë
Ngok Yünnë a!

Alo champi(40) gone ogo Jisu
Bü ëm rëmin gene gadë lo
kaatom sila rüto. Bü lëken go
chamrü angngo(500) nyi rëpom
lochin kaatom sito. Alo golo
Bük kanamla rëgënam gaddë
Galilee Paata lo Ngoi laado bë
Ëg: sap kuula rëto.

Nonuk lo yo dosë go kaadu re?

Ma, Ngonu yo gochin paama!

Ngok alnammë,
Yadë go kuupa tu!

Sigi Ruutum kuna!

Nonuk Ësap ëm agum
peelë bë kuulük kaato!

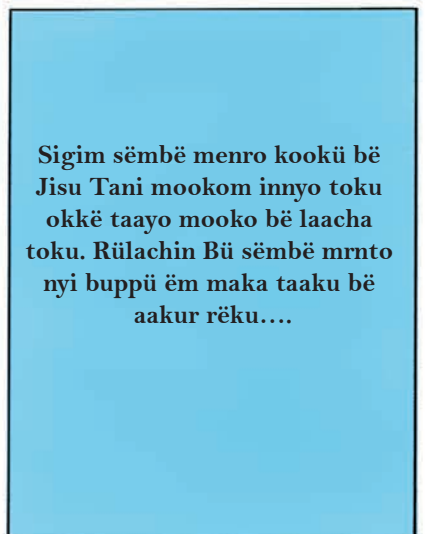

Ruutum a!

No ngok sogo aarë naare okkë
aado la ngom domin gërë naare?

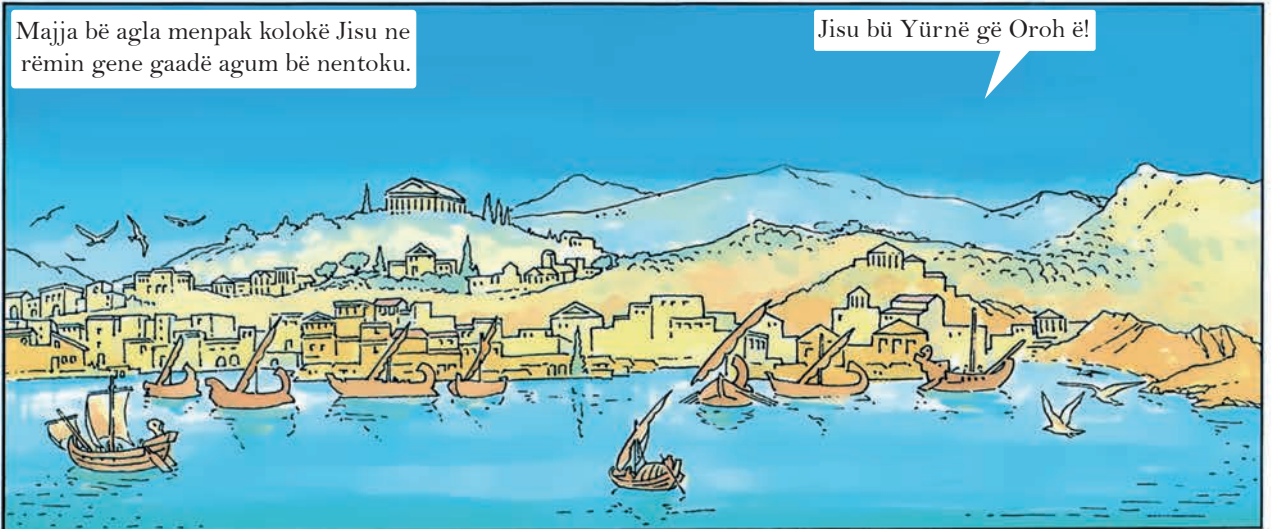
Bü em rëmin gene gaddë
Jerusalem lo kumla torala
duubë to. Ogo bullëm Dëenë
Doü ë, Yürnë gë Doü ë,
büüchür to. Jisu gëlok daknë
chëë Doü ë chin buluk lo aalük
to. Yë bulu Jisu gë lëga em
tornam leenam rubë men go
jiba dü Bü bullëm ali nyi bë
rüla motoku.

Sinam ë Jisu ne laatu lama to. Yürnë Bü büëm
turdo bë laakur chaakaku okkë Büëm Ruutum
bë okkë tushübaalë jinë bë rümo toku..

Majja bë agla menpak kolokë Jisu ne
rëmin gene gaadë agum bë nentoku.

Jisu bü Yürnë gë Oroh ë!

Sim agom sim Pota bë
ekla buppü lo ingo moto.

Paako lo Bük sidak lo
ngonuk rumor ajë em
Bük aü lo gëla sigë
jika. Ëkë lëga bë gonu
rumor ajë lo sitokula
ijja Yürnë gë turnam
jikolok turdu kunna.

Ijja tani mooko sokë Jisu ne
mëetinla inmin gene addë
indum sila kumbamla okkë
Bible pola rüduku. Bulu Jisu
gë sinam em mëëbë gene naabë
Ütü em pentu du okkë Opo em
ormin sidu. Sigi Yürnë gë
mëëlük ë bulu Bük aya em
buluk dëgo baër em aya namëm,
buluk asin aapuk lok daknëm
ormin siduna.

Jisu Yürnë gë mëënam
ëm nyi gë mëga bë mojika.

Jisu ngonnëm aya du!
Ëkë lëga bë Ëkëja ëmtoka
okkë Bü ëm kumtoka!.

Yürnë tani mookom majja bë ayala Bük Oroh aken ëm jilük jito.
Yo bulu Bük aminlo mëëgë sirëdü bgeemarë, rügërëlla turyar namëm paare.

WILLEM DE VINK

DĚĚNĚ BIBLE

Jisu gē dooyū ěm Bible lo ekgapla atu. Kēbē Kēbē Boi ě Bible ěm porinam tari bē pori dub rūma. Sogo Boi sogo yaaka nē Boi ěkē dagdu. Sim Boi gadē sim Boi gadē sim ektē kolo 1500 dūtak gobē nyūlūk to. Bible sim ekin nammē nammē 1900 dūtak ngekka ku. Nyi Tani gē hūnam gūnam lo Yūrnē yo nēgū nē baar lo rūgur lūknām dooyū ěmektu. Jisu gē dooyū lo Yūrnē yē dū pēbēk jaabē kaatom Tu.

JISU GĚ DOOYŪ

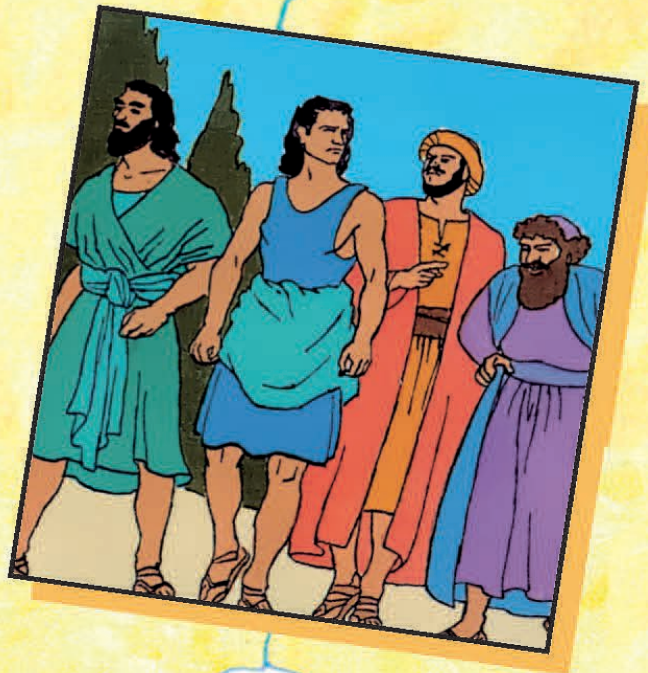
Jisu gē hūnam gūnam ěm Boi Appi golo ekmūkla ekgap la atu. Boi gaddēm ekna gadē gē amin lokē ekgap la atu. Boi gadē sim ekna JISU gē turla rēdak lokē turla rēnē gaddē.

Moti: Moti bū JISU gē rēkolo rēbē mingē nē aken going. Bū Dodin laakum jira nē aken gonē bē rūto. Moti bū JISU yo ěmbē Israel (Jius) nyi gaddēm gūgo hūgom yo ěmbē rūken doodū ěgum ektu.

Mark: Mark bū JISU gē agēr rūrēp daklo yaapa bē rūto. Bū gē rūrrūnyo rūnam lēga ěm anni nago ekgap tu.

LUKE: LUKE bū Medical lokē Doctor bē rūto. Bū JISU gē rēkolo rēnūk jaa nēbē rūmato. Luke bū JISU yo ěmbē nyi gaddēm rēgē baedū ěgum ektu.

JOHN: JOHN bū chin JISU gē rēkolo rēbē mingē nē aken gonnē. Būk eknām ě JISU yē jaa bere ěmla ektu. JISU BŪ YŪRNĚ ěmla ektu. Yē nyi ě Paap lokkē ajūr doobē ěmla nyi Tani bē rūa baedū ěmla ektu.

JISU NE AAJUR OGAR NAM

JISU GË annë Mary, JISU ne aajur Ogar daklo, Nyilo lo nyibo inla nyimë bë rüma dato. Mü jürdi bë rüto. Rülachin JISU ne aajur Ogar ru doobë ëmla ruulük to. JISU gë dürüh ë rüma dabëi arühsinyo gadë sim boi gadë lo ekcho to. JISU ne todne leenë ëmbë malachin angu rubë yuunam gobë aajur maato. Bü ëm pürchëk adëk kaama ko SOË DOPA golo aajur Ogar to.

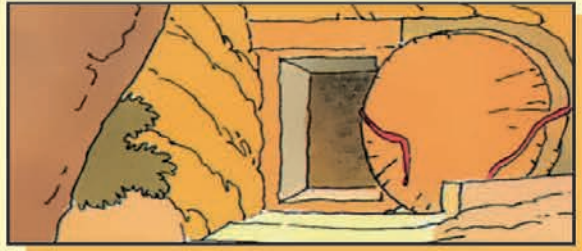

JISU GË RÜRSINYO RÜNAM GADDË.

JISU yaaka në Rürsinyom rüto. Achinyilen nëm mopoh nammë champi go Bible ë menpa tu. JISU Bü sëmbë rüdola Yürnë gë arühsinyom rüla monam kaatom tu. Okkë Aya ëm okkë nyi gaddëm bullëm mëëken moen doobë rünam ëm kastom tu.

JISU GË SINAM OKKË TURKUR KUNAM

YO BË JISU SIKA DÛ? ËGUM BIBLE LO MEMMÛKLA EKTOM JITU.

NYI buppü ë lëken ne rûmur ëm rûdu. Yûrnë gë mëëlûk maanam aba ëm rûdu. Okkë yo ëdû Bû ëm marmo la aadûk modu dû. Ëgum gaddëm rûmur ë ëmdu. Ëgë rûmur buppü ëgë Yûrnë ne ajen sissëm rûtum naala ado silo du. Sokë lëga lo JISU gë aanam ë. Bû ngonuk buppü gë rûmur lëga guunyü morikchikek ëm aüë laanyo bë laagë siton. Ëgë morikchikek ëgë sigë naanë. JISU gë ngonuk buppü lëga bë sidak lokkë ngonu Yûrnë gë ajen bë rûdi ladu kunna. Rûgërëlla chin ngonu yo na rûmur rûbadû ëgum mëëdi la mëëkur siru kendoku.

JISU siko lokkë turrëp toku. Yûrnë Bû ëm turdokubë modi toku. Sëmbë rûdola Yûrnë Bû sinam ëm torya në ëmla kaatom to.

JISU Bû ijja Yûrnë gëlo turla rëdu. Okkë Bû turla rënam lëga bë Bû ngonuk buppü gë ajen bë rübë rë. Bû ngunnë turla rëdola Yûrnë gëlo mëëken moen la rëdo bë rûgur lûdu.

KUMNAM.

No nok rûmur rûnam aba ëm mëëkur kubolo okkë no Yûrnë gë ajen bë rûlû kubolo, no sëmbë Kumnam ëm kumto kuka.

"Ayana Yûrnë a. No ngom Ayadu.

No noûk Oroh aken JISU ne, ngonnnëp jito.

Bû ngok rûmur ajë buppü lëga bë Paako lo sigë jika.

Ngo mëëkur dakkuna, ngok rûmur rûnam aba buppü ëm paknyo bë pakla bola.

JISU ngok gëbë rûnam lëga bë ëkëja.

Ngo nok gëbë rûyar lûdu.

Ngom nok mëëga lokë turla rëmo lûdore?

No ngok nëchilo duuyar lapë re?

Ngok Kumnam ëm taji nam lëga bë ëkëja.

No yo go togë sibatû No rûpû laka! "

JISU LA NO

JISU gë dooyü si buppü lo menchi mennyam jïnam ë.

JISU kai kai në nyi gadë lochin ajen bë rüto, lëkkë lolachin Ijjalachin, Tani mooko ë rüdek kaaku. Yaaka në nyië Gado okkë Gura hugü taayo lokë inkuma, rügërëlla kuchin Motor Gari okkë Rodüh lokë induku. Rülachin JISU gëlo yo adëk ya kaama. Bü Israel mooko lo yadëlo inla rëbedü ngonuk lochin nëchi konni du. Bü kaapa maanam bë rülachin Bü Aya nëbë rüdu. Silo lachin Bü nom ajen bë rülü du. No Bü ëm taji ladu Okkë Bü ëm ajen bëchin rümin glad.

No JISU gë baabëm okkë Bük turla rënam gë baabëm yaaka go chenta lüdore?

No JISU gë baabëm yaaka go chenta lüdore okkë Bük turla rënam lëga ëm chenta lüdore? Embë rübo lo no tuko gë bëm rülaka:

1. Noük lëga bë Bible ëm pori rëptoka kaafi sigë naabë (Luke gë eknam ajek go pori tëptoka)

2. No Kumrëp toka (No Yürnë ne menrük sitoka okkë tagap toka-Nok adëk yaanë agom mensë ya kaama).

3. JISU gë lëga ëm menji rëptoka nyi këbë lo okkë BIBLE lëga ëm. JISU Bü ëm inmin kaarük sila rëtoka okkë Bük lokë chennam ëm aken aken lo mennu mengë la rëtokuka.

Translator Name: **Rev. Gode Doke**

Publisher: KRISTALAYA MERCY MISSION

Printed: Kristalaya Printers

Text and illustrations: Willem de vink

Copyright 1993 Stitching Wereldtaal, Rotterdam, The Netherlands,

Published in Dutch as “Jezus Messias”. Edition in **Galo 2025**: ISBN: - 978-94-93321-02-1

Digital copyright under the terms of the Creative commons BY-SA licence.

All right of translation, reproduction and adaptation reserved for all countries.

Worldwide co-edition organized and produced by: Wycliffe Netherlands,

E-mail: jmpbk.app@gmail.com Web: jesusmessiahcomicmedia.com/india

JISU MURLÜK NAMMË

Sigi JISU Murlük NAMMË ëmla jijja në Dooyü ë. Bük Israel lo hüla rënam ë dütak 2000(hajar anyi ngeknë gobë rüduku). Bū ëm kaarük sinë ruë arühsinyo bë lomka sito. Bük rünam ëm yë chin yaddë lochin rüka në kaama. Yë chin yaddë lochin Bū yo nago menbadü menka lanë kaama. Yo lo JISU rëlük duulük badü Rürsinyom rüto. Okkë yë bulu Bū ëm dínchi bë tagap baedü buluk lo henpoh nammëm la mēēken nammëm aagë jito. Rülachin JISU Bük ëmbë rünam ëgë lomdo bë rüpin daato. Bük nyimak gaddë Bū ëm nyitü somen to. Rülachin ogo gootër ma. JISU Murlük Nammë ëmnam dooyü ëm noü porila yo ëmbë rübadü kaasi toka.

Language : Galo

ISBN : 978-94-93321-02-1